

Latgališu woceleite

Latgali var tikai mīlēt

Latgales lepnums – aktīvie iedzīvotāji

Egita Terēze Jonāne

Žurnālistikas gaitās dienu dienā pārliecinātos, ka paliekošs ir tas darbs, kuru dara aktīvie iedzīvotāji savā kopienā (biedrībā, iedzīvotāju konsultatīvajā padomē, vietvarā u.c.). "Latgališu woceleite" ar dažiem stāstiem vēlas uzsvērt, ka aktīvie iedzīvotāji ir Latgales lepnums, jo viņi rada, kopj, sargā, apvieno... uzlabo dzīves kvalitāti vai vidi tepat Latgalē.

Līksnas «Saules takas» pieredze

«Saules takas» dalībnieces Biruta Ondzule (no kreisās), Veronika Sergejeviča, Iveta Žilvinska, Anna Komarovska, Vanda Karpenko, Marina Vingre, Marina Konovalova un Sintija Giptere šovasar iesaistījās Mājas kafējnicu kustībā

Vai esat ēduši zupu, kuru talcniekiem Lielajā talkā vāra Līksnas kultūras nama aktīvo sieviešu apvienības «Saules taka» dalībnieces, vai varbūt iesaistījāties kādā no viņu labdarības aktivitātēm? Man ir paveicies vairāku gadu garumā būt ar «Saules taku» dažādos pasākumos, tostarp šovasar notikušajā Mājas kafējnicu akcijā, kurā viņas, tērpušās saimniecē tērpos, piedāvāja pašu sarūpētus ēdienus. «Muižkungu zupa», «Kalpones prieks», «Veselības dzēriens» un «Muižas našķis» – tas viss bija nobaudāms un priecēja ar mājas garšu.

Vaicātas, kāpēc apvienojušās «Saules takā», Biruta Ondzule, Veronika Sergejeviča, Iveta Žilvinska, Anna Komarovska, Vanda Karpenko, Marina Vingre, Marina

Konovalova un Sintija Giptere bija vienprātis, ka iederētos nu jau mūžībā aizgājušās šīs apvienības idejas autores un vadītājas, čaklās, talantīgās Silvijas Voiņas stāstījums, kā pirms 17 ar pusi gadiem viņas sanākušas kopā, lai dalītos ar kulinārijas receptēm, rīkotu labdarības pasākumus, uzturētu latviskās un ģimenes tradīcijas. «Katru gadu nesam vientuļajiem sirmgalviem pūpolu pušķi un cienastu, kuru Lieldienu rītā priesteris svētīja turpat Līksnas baznīcā, un viņi mūs ļoti gaida, saka, ka tā mēs dāvinām viņiem Lieldienu prieku. Kāda sirmmaņiņa pielika šo pūpolu pušķi pie sirds un teica, ka tie viņu stiprina,» atminējās Marija Vingre.

«Saules takas» saime ļoti mīl

savas mājas – Līksnu, par to liecina viņu iedibinātie Meteņi, atraktīvas aktivitātes pagasta svētkos un ierosinātā grāmata par līksniešiem un Līksnu, kura iznāca Latvijas simtgadē.

«Saules takas» dalībnieces ir viena no Līksnas pagasta aktīvo un radošo iedzīvotāju redzamākajām vizītkartēm Augšdaugavas novada pasākumos un Latvijas akcijās (piemēram, koprades projektā «Šalle Latvijai») un visur dodas, bieži tērpušās pašu darinātos tautas tērpos. Viņu darbošanos savā pagastā un novadā var raksturot ar apvienības himnas vārdiem «Citiem dodot, spēku smeļamies». Viņas pašas teic, ka, darot kopā un līdzcilvēkiem, vairojas prieks un spēks darīt vēl vairāk, un pajoko, ka tā viņām izdodas aizmukt no gadiem.

Upmalas «Jaunvīdes» pieredze

Dagnija Dudarjonoka kopā ar biedrības domubiedriem iesaistās pasākumu rīkošanā Upmalas pagastā

Biedrība «Jaunvīde» ir viena no jaunākajām biedrībām Latgalē – dibināta 2019. gada 1. aprīlī Vecvārkavā, Upmalas pagastā. Tās radītāja Dagnija Dudarjonoka pa-

stāstīja «Vietējai Latgales Avīzei», ka biedrība tapa ar mērķi iesaistīt jauniešus viņiem svarīgu jomu – izglītības, sporta, izklaides, mūzikas, mākslas, multime-

diņu, literatūras, informatīvo tehnoloģiju, uzņēmējdarbības – apmācībās, semināros, diskusijās, projektos. Un viņi to arī dara. Turklāt ar šīm aktivitātēm popularizē brīvprātīgo darbu, veselīgu dzīvesveidu, lokālpatriotismu, pilsonisko apziņu, ka ir svarīgi līdzdarboties pagasta dzīvē, Latvijas un Eiropas Savienības norisēs.

«Jaunvīdes» komanda rīko apmācības, izzinošus pārgājienus, velo un laivu braucienus, kā arī labdarības, Lielās talkas un citus pasākumus.

«Biedrība ir mūsu sirds lieta, hobijs, tā apvieno jau 20 dažādu paaudžu cilvēkus no Upmalas un Preiļiem. Mēs esam deklarējuši, ka darām tikai to, kam ir pievienota vērtība un kas rada prieku. Ja 20 priecīgi cilvēki var organizēt pasākumu, ar kuru apvieno 40 cilvēkus, tad jūs varat iedomāties, cik

daudz šie četrdesmit var izdarīt tajā vietā, kur viņi dzīvo. Mēs augstu vērtējam katra biedrības cilvēka, drauga, sadarbības partnera pieņemumu. Tā kā mums ir ģimenes, darbs, zemnieku saimniecības vai studijas, tad mēs paši pasākumus un projektus īstenojam brīvajā laikā. Piekrītu apgalvojumam, ka tur, kur cilvēki aktīvi iesaistās visā, kas notiek pagastā, tur dzīve ir kā mutuļojošs, dzīvs strauts. Bijušajā Vārkavas novadā dažādas aktivitātes piedāvā Upmalas, Vārkavas un Rožkalnu pagastu pārvaldes, Vārkavas novadpētniecības muzejs, Vārkavas pamatskola, Vārkavas pirmsskolas izglītības iestāde «Cimdiņš» un citas pašvaldības iestādes. Tikmēr «Jaunvīde» piedāvā neformālus pasākumus jauniešiem. Mēs priecātos, ja vairāk jauniešu pievienotos mūsu biedrības komandai ar priekšliku-

miem, idejām, brīvprātīgo darbu,» teica Dagnija.

Viņa pati darbojas biedrības kopš studiju gadiem, tāpēc ka patīk pati ideja sanākt kopā cilvēkiem, lai izdarītu kaut ko labu: «Tu pats vari izdarīt ļoti daudz ko, bet, sanākot kopā ar citiem domubiedriem, mēs varam izdarīt daudz, daudz vairāk. Man patīk tā sajūta, ka esmu kopā un daru kopā ar savējiem, ka mēs mācāmies kopā darīt, saprasties, pieņemt un labot kļūdas. Tas būtu jauki, ja katrā vietā būtu biedrības vai draugu klubi, tāds aktīvu cilvēku kodols, un viņi varētu izdarīt daudz laba vietējai sabiedrībai.»

Tāpat Dagnija pauda pārliecību, ka cilvēkam ir vērts kaut ko darīt (dibināt biedrību vai iesaistīties biedrībā, vai varbūt līdzdarboties iedzīvotāju konsultatīvajās padomēs) tikai tad, ja ir vēlēšanās darīt.

Eksperta viedoklis

Oskars Zuģickis ar sievu Inesi brīvajā laikā dejo Galēnu pagasta vidējās paaudzes deju kolektīvā «Amizieris»

Biedrības «Dienvidlatgales NVO atbalsta centrs» vadītājs Oskars Zuģickis:

«Man ir viens spilgts piemērs. Preiļu novadā aktīvas, darbīgas nevalstiskās organizācijas darbojas jau

krietni sen, un to piensūmumu varam redzēt arī šodien, proti, cilvēkos jo-projām ir vēlme pēc jaunām zināšanām, prasmēm. Preiļu novada iedzīvotāji šogad aktīvi veidoja iedzīvotāju konsultatīvās padomes, savukārt pašvaldība izsludināja līdzdalības budžeta finansējuma ideju konkursu. Tas būs pirmais sadarbības piemērs, kā iedzīvotāji ar pašvaldības starpniecību uzlabos savas dzīves kvalitāti.

Vēlos uzsvērt, ka mēs dzīvojam demokrātiskā valstī un ka mēs varam izmantot visus demokrātijas instrumentus – brīvību runāt, sadarboties, līdzdarboties utt. Mēs savā Daugavpils cietokšņa apkaimē organizējam tikšanās ar pašvaldību un valsts institūciju (policijas, komunālās pārvaldes u.c.) pārstāvjiem, lai saprastu, kā cietokšņa kopienai uzlabot dzīves apstākļus apkaimē, kur notiek daudz dažādu pasākumu. Mēs iesakām, kā

uzrunāt iedzīvotājus, kā labāk strādāt (piemēram, šķirot atkritumus). Šāda iesaistīšanās apkaimēs vai biedrībās māca iedzīvotājiem būt par konstruktīvu sarunu biedru dialogā ar pašvaldību vai valsti. Tā ir arī abpusēja sadarbība.

Neliela atkāpe pārdomām. Latvijā ir aptuveni 26 000 nevaldības organizāciju, tai skaitā gandrīz 2000 juridiski dibinātas organizācijas darbojas Latgales reģionā. Ja mēs šo statistiku analizējam, ņemot vērā iedzīvotāju skaitu valstī, tad Latgalē biedrību skaits uz 1000 iedzīvotājiem ir krietni mazāks par vidējo rādītāju valstī un

divas reizes mazāks par šo rādītāju Rīgā. Tas atspoguļo arī iesniegto un konkursos apstiprināto projektu, tāpat arī piesaistītā finansējuma statistikā. Diemžēl Latgalē aktīvo cilvēku nav tik daudz, cik mēs vēlētos, un mēs neesam izaudzinājuši jaunu nevaldības sektora paaudzi.

Tāpēc biedrība «Dienvidlatgales NVO atbalsta centrs» rīko Demokrātijas kafējnicas un plenērus, jauniešu līderu apmācības u.c. aktivitātes, kas mudina būt pilsoniski aktīvam, uzņemties līderību apvienot, organizēt, darboties.»

Autores foto

Šis projekts tiek realizēts ar Valsts kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas "Latviešu vēsturisko zemju attīstības programma" finansiālu atbalstu